

Project generatietuin met dementievriendelijk design bij de kinderboerderij in Boxtel Oost

Mensen met dementie houden van kinderen en van diertjes, vandaar de keuze voor een generatietuin met dementievriendelijk design bij de kinderboerderij in Boxtel Oost. Jong of Oud, met of zonder beperkingen, ieder een geschikte plek in elkaars nabijheid zodat ze samen kunnen werken en samen kunnen genieten. Een mogelijkheid tot zinvolle dagbesteding voor mensen met lichamelijke en/of geestelijke beperkingen of dementie samen met vitale volwassenen, kinderen en dieren. Een gezonde ontmoetingsplek in het groen, laagdrempelig, dichtbij huis.

Generaties en groen verbinden, inspiratie vinden!

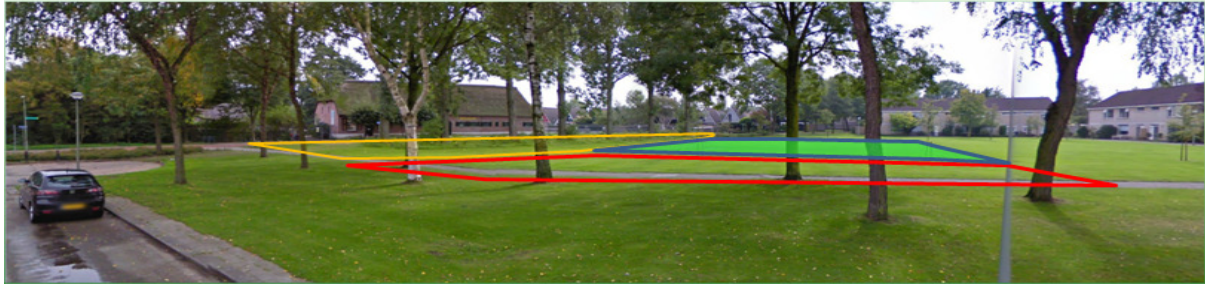
Aanleiding:

- Door de veranderingen in de zorg wonen meer mensen met een zware zorg- of ondersteuningsbehoefte thuis. Dit maakt laagdrempelige, zinvolle dagbesteding, de mogelijkheid tot ontmoeting in de eigen wijk en respijtzorg voor mantelzorgers nodig.
- Het aantal mensen met dementie in Boxtel zal stijgen met 82% tot 784 personen. Van hen woont straks 80% thuis in de eigen woning. De ziekteduur van mensen met dementie zal toenemen Het aantal mantelzorgers voor mensen met dementie zal stijgen tot 2400.
- Kleine zorgboerderijen in onze regio zullen als leverancier buiten de boot vallen.
- Boxtel Oost is een forenzenwijk van 10.000 mensen. De sociale samenhang dient verbeterd te worden en de samenwerking tussen organisaties in de wijk moet worden versterkt.
- Het groen in de wijk Boxtel Oost dient verrijkt te worden en de biodiversiteit vergroot zodat Boxtel Oost een gezonde en groene wijk wordt met pluktuinen en pluklinten.

De generatietuin:

De generatietuin bestaat uit vier van elkaar gescheiden gedeelten, te weten:

- voetbalveldje
- natuurlijk spelen voor de jeugd
- boomgaard (dementievriendelijk design, geschikt voor alle mensen met beperkingen)
- bloemen- annex moestuin (dementievriendelijk design).

geel vlak is speelnatuur, rood vlak is generatietuin en groen/blauw vlak is de buurtmoestuin. De wijkboerderij grenst aan de speelnatuur

De tuin heeft een vernieuwend karakter en zorgt voor:

- *integratie en sociale inclusie: ontmoetingsplaats op de sociale as van Boxtel Oost.*

De tuin is gesitueerd op de sociale as van Boxtel Oost, in het hart van de wijk naast de kinderboerderij. Hij is zo ingericht dat hij toegankelijk en geschikt is voor mensen van alle leeftijden en levenssituaties. Hij biedt een mogelijkheid tot participeren van diegenen die vaak buiten beeld blijven en soms gevangen zitten in hun eigen huis. Hij biedt mensen met beperkingen of dementie een mogelijkheid in contact te komen met schoolgaande jeugd, volwassenen, vitale ouderen en planten en dieren.

- *Ouderenvriendelijk en dementievriendelijk design: de omgeving als prothese.*

Twee tuingedeelten worden ingericht volgens dementievriendelijk design. Dit biedt een omgeving die zoveel mogelijk compenseert voor fysieke/cognitieve beperkingen en de gevolgen daarvan. Denk aan het bieden van duidelijkheid en structuur, werken met contrasten en bakken op hoogte, vermijden van keuzes, bieden van dynamische prikkels en rustpunten, bieden van richting en veiligheid, bieden van goede begaanbaarheid, toegankelijkheid, herkenbaarheid en beschutting.

- *De tuin als hefboom voor het doorbreken sociale uitsluiting en het taboe rond dementie.*

Wij willen laten zien dat er leven is na de diagnose dementie. Dat mensen erbij willen horen en nog als persoon behandeld willen worden: de beeldvorming rond dementie nuanceren. De tuin dient als ontmoetingspunt voor alle mensen in de wijk. Zo krijgen mensen met dementie een gezicht in de wijk en blijven niet langer verstopt achter de voordeur.

- *De tuin als middel tot sociale duurzaamheid: investeren in passende dagopvang loont!*

Met de scheiding van wonen en zorg blijven mensen steeds vaker en langer thuis wonen. Dit vergroot de noodzaak van zinvolle dagactiviteiten in de directe omgeving. Dit geldt voor zowel jongeren met (verstandelijke) beperkingen als voor ouderen en mensen met dementie als ook voor hun verzorgers. Bij deze laatsten bestaat er door weerstand of schaamte een kloof tussen de behoefte aan en het werkelijke gebruik van dagactiviteiten. Het is niet vanzelfsprekend naar een dagopvang te gaan. Een laagdrempelige ontmoetingsplaats met zinvolle activiteiten in de directe omgeving kan dit euvel verhelpen. Het kan mantelzorgers ontlasten en mensen met dementie zinvolle momenten bieden in hun leven en werkt daardoor kostenbesparend.

- *De tuin als middel tot verbeteren van het groen en vergroten van de biodiversiteit.*

De tuin wordt aangeplant met ouderwetse planten en oude heemplanten en planten die vogels, bijen en vlinders lokken. De tuin dient te passen in een groen pluklint dat door de wijk wordt aangelegd.

Aansluiting bij de activiteiten van de kinderboerderij:

Het nieuwe bestuur van de kinderboerderij bezint zich op haar huiskamerfunctie. Het is de bedoeling in de boerderij een laagdrempelige huiskamermogelijkheid te realiseren voor buurtbewoners met of zonder beperkingen. Hiervoor zal het bestuur vrijwilligers dienen aan te trekken die weten hoe om te gaan met mensen met beperkingen zoals bij dementie. Zij dienen hiervoor bijgeschoold te worden. Een scholingstraject voor vrijwilligers vormt een onderdeel van het project: Boxtel Dementievriendelijke gemeente.

Stichting “Licht op groen voor kwetsbaarheid”.

De generatietuin is het eerste project van de stichting “Licht op groen voor kwetsbaarheid”. Meerdere projecten in de andere dorpskernen en wijken van Boxtel zullen volgen. De stichting werft fondsen en verzorgt de financiële verantwoording.

Zij tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het organiseren en stimuleren van burgerinitiatieven die gericht zijn op integratie van mensen met beperkingen door het inrichten van (groene) ontmoetingsplaatsen in wijken;
- het bevorderen van een goede inrichting van de openbare ruimte, wijken en groen met behulp van dementievriendelijk design;
- het aandacht vragen voor de mens achter de dementie en het nuanceren van de beeldvorming rond dementie;
- het organiseren van cursussen voor mantelverzorgers en vrijwilligers over omgang met en verzorging van mensen met dementie;
- het initiëren en faciliteren van initiatieven voor zinvolle dagbesteding in de directe woonomgeving.

Samenwerkende partijen

Om een dergelijk project van de grond te krijgen is een goede samenwerking nodig met een breed scala aan partijen. Hieronder treft u onze partners aan:

- Stichting Wijkorgaan Boxtel oost: SWBO, bewonersvertegenwoordiging (levert menskracht in de vorm van vrijwilligers)
- Stichting Kinderboerderij Boxtel Oost
- Gemeente Boxtel , afdelingen Welzijn, Ruimtelijke Ontwikkeling en Openbare ruimte (ondersteunt met menskracht en middelen voor realisatie van een onderdeel van het project)
- Stichting Welzijn ContourdeTwern: medewerkster ouderenbeleid tevens voorzitter WoonWijs (coördineert en faciliteert het project)
- WoonWijs met daarin: Alzheimer Nederland, Belangen Ouderen Liempde: BOL, KBO Boxtel, Seniorenraad, KBO Liempde, Gemeente Boxtel, Vrijwilligers WoonWijs, Woningstichting St. Joseph, Zorggroep Elde, Vivent, Cello (gehandicaptenzorg), Zonnebloem, Rode Kruis. (Zorgen voor vroegsignalering en verwijzing naar de opvangmogelijkheden van de wijkboerderij. Zorgen voor taboedoorbreking van dementie door voorlichting aan burgers, organisaties, vrijwilligers en scholen. Zij leveren vrijwilligers en doen aan deskundigheidsbevordering. Zij verzorgen een structureel programma van dagactivering en/of dagopvang.
- Stichting Brede Scholen Boxtel (ontwikkelen van een contactprogramma voor ontmoeting jeugd en mensen met dementie)
- WSD (sociaal werkvoorzieningschap) (leveren ondersteuning/begeleiding bij onderhoud van het complex)
- Lokale agenda 21 (levert kennis voor de realisatie van de buurtmoestuin)
- Transition Town Boxtel (levert kennis voor de realisatie van de buurtmoestuin)
- Helicon groenopleidingen (gaat de tuin aanleggen en gebruiken voor onderhoudslessen, waarmee een deel van het onderhoud wordt uitgevoerd)

Mooi resultaat:

Het initiatief is in volle gang en heeft al een aantal acties en resultaten opgeleverd:

- **Bewustwording** bij ambtenaren dat zij bij de inrichting van de openbare ruimte en het openbaar groen naast kinderspeelplaatsen en wipkippen ook aandacht dienen te hebben voor ouderen (met beperkingen). Dit was aanvankelijk niet het geval.
- **Overwinnen van weerstand bij buurtbewoners en confrontatie met vooroordelen** van direct omwonenden tegen veranderingen. Over het idee van dementietuin, later generatietuin waren omwonenden in eerste instantie helemaal niet te spreken. De vooroordelen slingerden in het rond. Bij de tweede bijeenkomst was een persoon met beginnende dementie aanwezig. Toen hij vertelde dat hij dementie had en het prachtige plannen vond kantelde de stemming. Dementie kreeg een heel ander gezicht als bewoners voor ogen hadden. Er kwam ruimte voor verandering.
- **Duurzaamheid** : het vergroten van betrokkenheid van gemeenteambtenaren bij het zoeken naar steun voor het **realiseren van de plannen met beperkte middelen**. Binnen de gemeente werd meegedacht en gezocht naar middelen en bestaande zaken als overtollig zand en oude stenen en gewerkt met voordelig inkopen (faillissementpartij) van bomen en struiken. Eén ambtenaar maakte in zijn vrije tijd een voorstel voor een prijsvraag om zo voldoende middelen te genereren. Dit laatste is jammergenoeg niet gelukt.
- **Vergroten van de burgerbetrokkenheid**. Vooraanstaande ondernemers in de gemeente Boxtel zijn benaderd om mee te denken en te adviseren over fondsenwerving. Hierdoor worden een aantal zaken in natura geleverd zoals de aanleg van het zandbed, het gratis leveren van opsluitbanden en kan er gebruik gemaakt worden van netwerken. Een oud hoofdredacteur van het Brabants Centrum heeft gezorgd dat er een reeks artikelen in de lokale krant komen om het project te doen slagen. De eerste twee stukken zijn reeds geplaatst. In deze artikelen wordt er goed rekening mee gehouden dat dementie genuanceerd in beeld wordt gebracht. Daarnaast zullen er artikelen volgen van toekomstige gebruikers van jonge moeders met kleine kinderen tot oude ouderen. Eén ondernemer verzorgt de aan- en afvoer van zand en het zandbed. Een andere ondernemer biedt steun bij het vormen van een stichting. Het project wordt door ondernemers onder de aandacht gebracht van Service Clubs e.a. om de generatietuin te gedenken in hun projecten. Na de vakantie volgen acties (Heitje voor een Karweitje door de schooljeugd, een winkelieractie, meedoen met de landelijke burendag in de kinderboerderij en de Wijkdag Boxtel Oost) om de burgerbetrokkenheid uit te breiden en om financiële middelen te genereren om de tuin dementievriendelijk in te richten. Deze acties worden via de krant gevolgd en verslagen.

Aanjagen van meerdere initiatieven.

De bewoners van Boxtel die tot op heden bij dit project betrokken zijn, zijn van mening dat dit project breder getrokken dient te worden. Zij realiseren zich wat er in het kader van de vergrijzing op ons af komt en zijn gaan inzien dat de wijk het verzorgingshuis van de toekomst wordt. Zij menen dat er dergelijke initiatieven in iedere dorpskern of wijk moeten komen. Zij willen aansluiten bij het bestaande en kijken wat er aangevuld dient te worden om de wijken levensloopbestendig te maken. Hierbij zijn o.a. genoemd:

- de zorgzone bij De Kloosterhof en het plan Witte School,
- het park Boscheind in Lennisheuvel en
- het Pastoor de Beerpad aan de Dommel in Selissenwal.

Burgers zien hier mogelijkheden om mensen in het groen nader tot elkaar te brengen en zowel de mensen als de omgeving te verrijken.

